

²Universitatea din București, Facultatea de Litere, București, România

DOI: <http://doi.org/10.35219/lexic.2025.1-2.13>

112

ATLASUL LINGVISTIC AL DIALECTULUI AROMÂN (ALAR)

MAREA ADRIATICĂ

○ TIRANA

○ SOFIE

○ PLOVDIV

MAREA EGEE

SALONIC

DIALECTUL MEGLENOROMÂN

tata măști

HARTA 279. TATĂ VITREĞ 'beau-père' [469]

Redăm, în continuare, lista de referință, realizată de noi, la chestiunea 469, pe baza răspunsurilor din ALAR II. Harta 279.

nércu 8, [o] 11, 15, 23, 24, 25, 26, 31, 35, 37, 38, 51, 58

tătă nércu 1, 2, 9, 12, [o] 16, 20, 26, 28, 29, 52, 55

[V] féndi nã~árcu 6

tătă 2, 3, 12

paratătă 1, 2, 4, 6 – 8, 10, 11, 15 – 19, 20, 21, 23, 24, 39

tátâ vifturisítČ 4

pàraféndi 3, 4, 5, 8, 9, 10, 40

patrió 41

14, 22, 33, 36

– 27, 30, 32, 34, 42–50, 53, 56, 57, 59–61

MEGL.: tátâ máștî

Pe baza hărții 279 din *Atlasul lingvistic al dialectului aromân*, vol. II, observăm că termenul *páratatâ* formează o arie majoritară (Tratat 1984: 327; 336) în Republica Macedonia de Nord, fiind întâlnit și în Bulgaria. Termenul nu este înregistrat în DDA, fiind atestat cu sensul ‘tată vitreg’ în ALAR II. În această arie majoritară identificăm o microarie formată din sintagma *tátâ vifturisítČ*, cu nucleul *tátâ*, atestată în localitatea Batac, din Bulgaria (grai grămostean), sintagmă neatestată, de asemenea, în DDA. Tot în această localitate întâlnim și termenul de *pàraféndi*. *Páratatâ* este concurat de aria lui *nercu* și *tátâ nã~árcu*, în localitatea Coceani, din Republica Macedonia de nord, grai grămostean, în Bulgaria, în localitatea Blagoevgrad (grai grămostean), în localitatea Papaceair (grai grămostean), în Republica Macedonia de nord, în Moloviște (grai moloviștean), în Grecia, în Gramoticova de Sus (grai fărșerot). De asemenea, este evidențiată a doua arie reprezentată de termenul *nércu* care este prezent în Grecia, R. Macedonia de nord și Albania. În partea nordică și central nordică a Greciei, respectiv la pindenii din Poroj de Sus (12), la fărșeroții din Cândrova (25), la grămostenii din Deniscu (31), la pindenii din Turia (35), la pindenii din Livadi Olimpou (51). În partea sud-vestică a Republicii Macedonia de nord îl regăsim la grămostenii din Crușova (11) și la gopeșenii din Gopeș (15). În partea sudică a Albaniei, îl găsim ocurent la fărșeroții din Pleasa, Stropani (23), Corcea (24), Diviaca (37), Fier (38) și Selenița (58). *Tátâ nercČ*, cu alternanțele sale fonetice, este întâlnit în Bulgaria și în Grecia.

Pàraféndi formează o arie minoră, compactă, la grămostenii din sud-vestul Bulgariei, în localitățile Razlog, Bachița, Papaceair, Șatra.

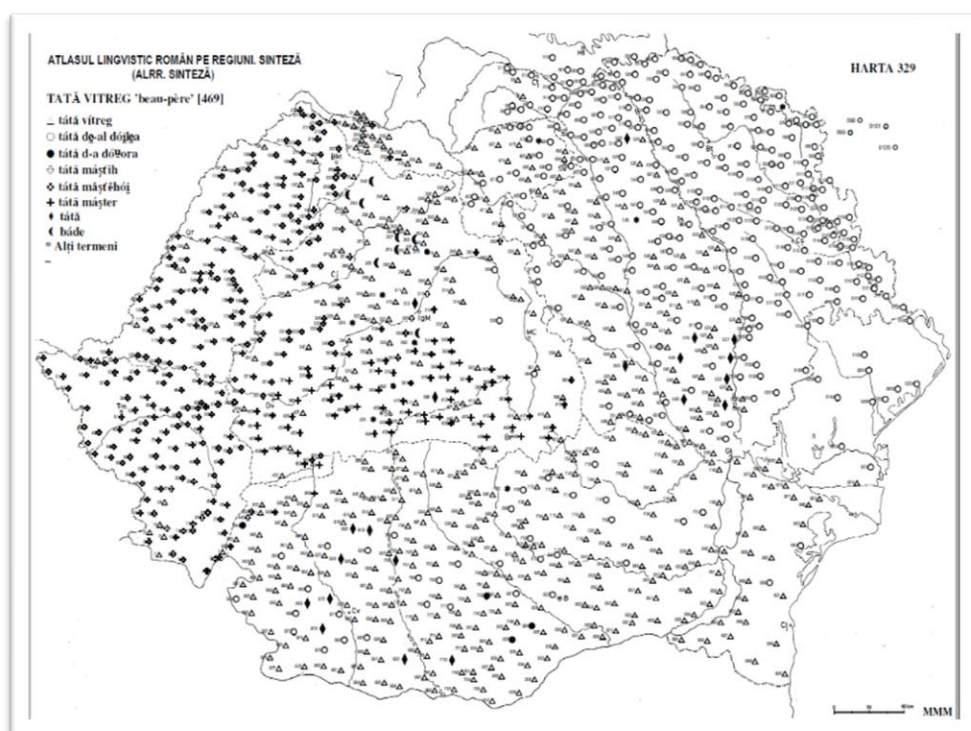
Tătă formează o arie izolată și e regăsit într-un singur punct, respectiv în Beala de Sus (Republica Macedonia, grai fărșerot).

Patrió este întâlnit într-un punct izolat la pindenii din Giurcea, Grecia.

Nércu – vitreg ‘tată vitreg’ < lat. *novercus* (DDA sv.);

Redăm, în continuare, pentru comparația cu dialectul dacoromân HARTA 329. TATĂ VITREG ‘beau-père’ [469] (autorul hărții: Mihaela Morcov) din ALRR. *Sinteză*, vol. III, coord. N. Saramandu.

HARTA 329. TATĂ VITREG [469]

Captură din ALRR. SINTEZĂ, vol. III, coord. N. Saramandu.

HARTA 329. TATĂ VITREG ‘beau-père’ [469]

(autorul hărții: Mihaela Morcov)

Tăta vitreg formează o arie mare pe întreg teritoriul dialectului dacoromân, spartă, pe alocuri, de alți termeni cu care intră în concurență. Termenul e atestat sporadic în sudul Banatului, în estul Crișanei, în Transnistria în timp ce în Maramureș, Transilvania, Moldova și Bucovina, Muntenia și Dobrogea, Oltenia, Basarabia, Nordul Bucovinei e atestat în numeroase localități. În Banat, termenul este concurat de aria majoră

reprezentată de *tătă măşt'ěhó~*, răspândită unitar în nordul, vestul și estul Banatului, iar în partea sudică, este concurată de *tată vitreg*. În estul Crișanei, *tăta vítreg* formează o arie micuță concurată de *tătă măşt'ěhó~*, termen ce este întâlnit în întreaga regiune Crișana. În Maramureș, **tăta vítreg** formează o arie majoritară, întâlnit în toată regiunea, mai puțin în două puncte din partea nordică, unde este concurat de aria izolată a termenului *tătă măşt'ěhó~*. În Transilvania observăm că termenul este răspândit în toată regiunea, fiind concurat *tătă de-al dóiļea*, care formează o arie izolată în sud-estul Transilvaniei. În sud-vestul Transilvaniei, **tăta vítreg** este concurat pe alocuri *tătă maștehoi*. *Tată vitreg* formează o arie majoritară în Bucovina, fiind concurată pe alocuri în partea nordică și sudică de *tătă de-al doilea*. **Tăta vítreg** este întâlnit în sudul Moldovei, concurat de *tătă* și *tătă de-al doilea*. În nordul Moldovei, aria majoritară este reprezentată de *tătă de-al doilea*, fiind concurată de aria izolată reprezentată de *tată vitreg*, fiind întâlnit în 524 (comuna Ștefănești, județul Iași), 525 (Todireni, Iași), 527 (Andrieșeni, Iași), 544 (Băiceni, Iași), 539 (Dumești, Iași), 531 (Luceni, Iași) și de *tată* întâlnit într-un singur punct, în 522 (Trușești, Botoșani). În Muntenia, termenul este concurat în partea vestică și sud-vestică de *tătă de-al doilea*, în timp ce în Dobrogea termenul formează o arie majoritară concurată de *tătă de al doilea* doar două puncte, în 884 (Lunca, Ceamurlia de Jos, județul Tulcea) și 872 (C.A. Rosetti, județul Tulcea). *Tată vitreg* formează o arie majoritară, întâlnită în aproape toată regiunea Olteniei, fiind concurată de *tătă maștih* în nord-est și sud-vest. De asemenea, este concurată de *tătă de-al doilea*, care formează o arie izolată în vestul Olteniei, respectiv în punctul 944 (Costești, județul Mehedinți). În Basarabia și în nordul Bucovinei, termenul *tătă vitreg* este concurat de aria majoritară reprezentată de *tătă de-al doilea*. *Tată vitreg* este întâlnit în subdialectul maramureșan în punctele 01-04 (județul Transcarpatică, Ucraina), 08 (localitatea Ropcea, județul Cernăuți, Ucraina), 09 (localitatea Broscăuții Vechi, județul Cernăuți, Ucraina). De asemenea, termenul este regăsit în Republica Moldova, în partea de sud, în localitatea Vulcănești, în punctele 0206 (Vadul lui Isac), 0211 (Văleni), 0212 (Alexandru Ioan Cuza), 0214 (Slobozia Mare), 0218 (Giurgiuilești) și în punctul 0223 (localitatea Cahul, în Crihana Veche). În Ucraina, Odesa, în localitatea Ismail, termenul este întâlnit în 0216 (Erdec Burno), 0217 (Anadol), 0219 (Frecăței), 0220 (Babele), 0221 (Barta), 0222 (Cartal) și în 0224 (în Tuzla, localitatea Tatarbunar).

Tată de-al dóiḷea este întâlnit într-o arie izolată în Transilvania, într-un singur punct, în Harghita (338), termenul fiind puternic concurat de *tată maștehoi* și concurat pe alocuri de *tată vitreg*. Termenul este întâlnit majoritar în partea centrală a Moldovei, pe alocuri în partea nordică și în sudul Moldovei, slab atestat în nordul Bucovinei (în punctul 575, în Suceava), în partea nordică, centrală și sudică a Munteniei. Este prezent în două localități din Dobrogea (în Ceamurlia de Jos, județul Tulcea (884) și în Târgușor, județul Constanța (889), în Oltenia, în Basarabia și nordul Bucovinei. Observăm că termenul nu este răspândit în Banat, Crișana, Maramureș.

Tată d-a dó^aora este întâlnit în sudul Munteniei, fiind întâlnit în Teleorman (792, 829) și în Giurgiu (826).

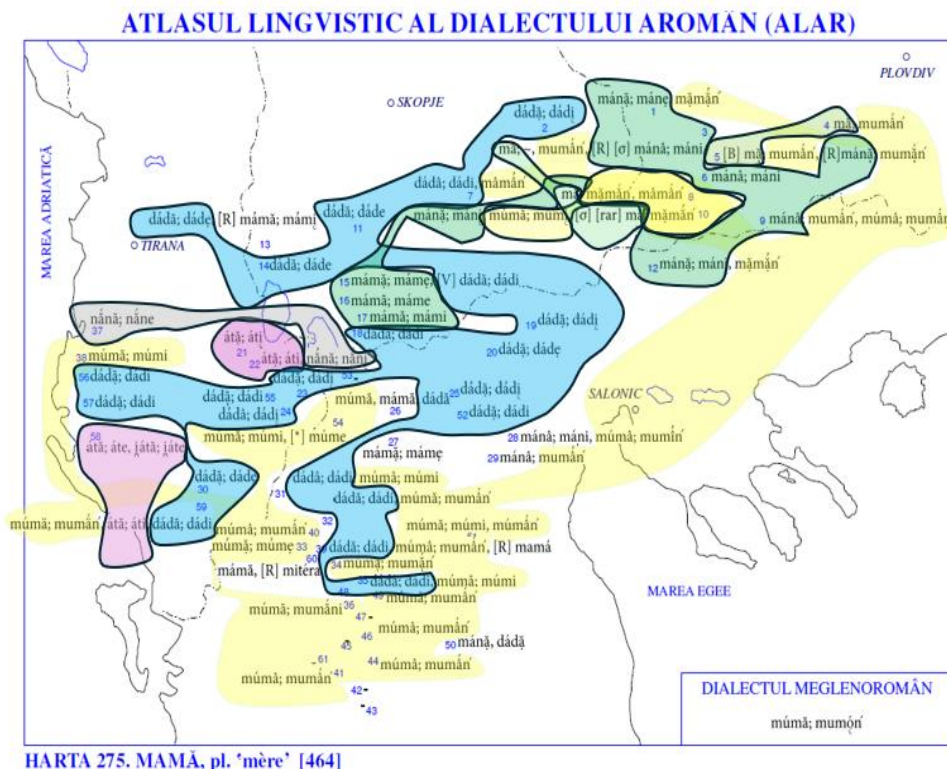
Tată este întâlnit în partea nordică a **Transilvaniei**, în Mureș (312) și în partea sudică, în Brașov (390), în partea nordică, sudică și centrală a **Moldovei**, în partea sudică din **Muntenia**, în nordul (Vâlcea, în 919 și în Gorj, în punctul 922) și sudul **Olteniei**, în Dolj (969). Termenul nu este atestat în Banat, Crișana, Maramureș, Basarabia, nordul Bucovinei și Transistria. Observăm că fărșeroții din Beala de Sus (Republica Macedonia) fac o arie comună cu graiurile dacoromânei din nordul și sudul Transilvaniei, sudul și centrul Moldovei, sudul Munteniei și sudul Olteniei.

Novercus a fost moștenit atât în dialectul aromân, în timp ce în dialectul dacoromân a fost moștenit latinescul *vitrecus*. În limbile romanice occidentale sunt înregistrați termeni derivați, care provin de la o bază moștenită din latinescul *pater* (it. – *patrigno*, sp. – *padraastro* sau catalana – *padraastre*).

Th. Hristea interpretează cuvântul *mașter* 'tată vitreg' < *masteră* (înv. *mastehă* de origine slavă: *mastehā*), format prin derivare regresivă, prin adăugarea afixului „ă”. În ceea ce privește cuvântul *tată vitreg*, Mihaela Morcov analizează acest cuvânt în articolul *Denumiri pentru 'tată vitreg' în graiurile dacoromâne, pe baza ALRR. Sintează*, în *FD*, București, 2015, 71-76. Astfel, delimitează o arie conservatoare, reieșită din originea latină a termenului *vitreg*. „Prezența acestui termen, chiar și în câteva localități din zona unde preponderent au fost înregistrate cuvinte derivate de la cuvântul de origine slavă *maștehă*, arată că *vitreg* avea, cândva răspândire generală” (Mihaela Morcov în *FD*, 2015: 74). Pe baza ALRR Sintează, volumul al III-lea, lingvista Mihaela Morcov analizează denumirile dialectale pentru sintagma *tată vitreg*, precum: *tată vitreg* (*vitreg* < lat. *vitricus*), *tată de-al doilea*, *tată d-a doora*, *tată adăorat*, *tată mașteh*, *tată măștehoi*, (*tată*) *măștioi*, (*tată*) *maștru*.

Aceasta a găsit interpretări denigratoare precum *tată priminit* 'tată schimbat', *tată strîcat*, (*tată*) *di adunăturî*, *tûtur*, *bade*, *tete*, *tătă de sâlcâ*, *di papură* (vezi Mihaela Morcov în *Fonetică și Dialectologie*, 2015, 71-74).

2. HARTA 275. MAMĂ [464]

În ALAR II, harta 275 prezintă patru arii. Aria majoră este reprezentată de termenul *múmă*, întâlnit în Republica Macedonia de Nord, Bulgaria, în Albania și Grecia. Se poate observa că termenul este predominant la pindenii din Grecia, concurat pe alocuri de *mamă*, *dadă*, *ată* și *nană*. În Albania, termenul este înregistrat unitar doar la fărșeroții din localitatea Fier (38). Forma este întâlnită și la fărșeroții din Andon Poçi (59), alături de răspunsurile *ată* și *dadă*.

Múmă – s.f., pl. *mumî'n'î*, mamă < lat. *mammae* (DDA sv.).

Dadă este bine răspândit în Bulgaria, Grecia și Republica Macedonia de Nord. Este întâlnit în Republica Macedonia, la grămostenii din Coceani (2), Ubovo (7), Crușova (11) și la fărșeroții din Căndrova (25), Beala de Sus (13), Beala de Jos (14) și Nijopole (18). În Grecia, este înregistrat la

grămostenii din Livezi (19), Nevesca (26), Deniscu (31), la fărșeroții din Căndrova (25), Gramoticoa de Sus (20), Nea Zoi (50) și la pindenii din Samarina (32), Turia (35), Perivoli (39). În Albania, termenul este regăsit la fărșeroții din Pleasa, Stropani (23), Cutali (30), Corcea (24), Moscopole (55), Ducasi (56), Peștan (57) și Andon Poçi (59).

Dădă ‘mamă’, cf. srb. *dada*, alb. *dadë*, tc. *Dady* (DDA sv.). „La fărșeroți, pentru sensul ‘bunică din partea tatălui’ se folosește termenul *múmmă*, pentru sensul ‘bunică din partea mamei’, termenul *dáddă*” (Manuela Nevaci, în *Fonetică și Dialectologie*, 2020, 293).

Mamă, cu alternanțele fonetice *mánă*; *máne*, *mămdn*, este regăsit în Bulgaria, la grămostenii din Blagoevgrad (1), Razlog (3), Bachîța (5), Bujdova (6), Șatra (9), Lopava (10). În Grecia, la pindenii din Poro de Sus (12), Veria (28), Xirolivad (29), Perivoli (39), Laca (60), la grămostenii din Nevesca (26), Vlahoclisura (27), la fărșeroții din Nea Zoi (50). În Republica Macedonia de Nord, la fărșeroții din Beala de Sus (13), în graiul gopeșean din Gopeș (15), în graiul moloviștean din Moloviște (16). În Albania, termenul nu este atestat. Forma scurtă *mă* este întâlnită la grămostenii din Bulgaria, în localitățile Razlog (3), Bachîța (5) și Papaceair (8). Această formă scurtă este atestată de Tache Papahagi (*mă*, s.f., fără pl., cf. alb. *më* (DDA sv.).

Mămă – s.f., pl. *Máme*, mamă <lat. *mamma* (DDA sv.).

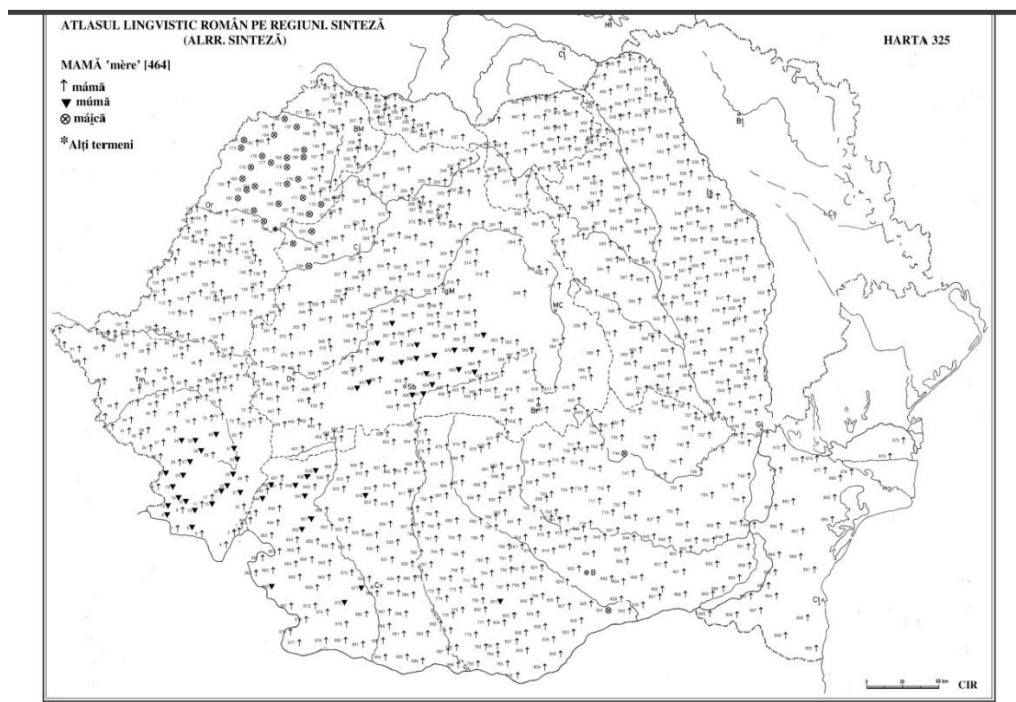
Mănă- s.f., pl. *Máne*, mamă, sinonim *dădă*, cf. gr. *μᾶμα* (DDA sv.). Termenul este atestat și în dr. mamă, în sp. *mama*, it. *mamma*, fr. *maman*. Manuela Nevaci analizează acest termen în articolul *Concordanțe romanice și convergențe balcanice în dialectele românești sud dunărene din perspectiva geografiei lingvistice*, prin comparație și cu limbile balcanice (gr. *μᾶμα*, ngr. *μᾶμα* alb. *mëmë*, sl. (bg., sb., cr., rus.) *mama*). „Continuarea lat. *mamma* pare să se demonstreze prin mr. *mămos* ‘care are gușă’ (DER)” (Manuela Nevaci, în *Fonetică și Dialectologie*, 2020, 293).

Împrumutul *ătă* formează o arie izolată în Albania, la graboveanii din Nicea (21), Greava (22) și la fărșeroții din Selenița (58) și Andon Poçi (59). În Greava este folosită și forma *nănnă*.

Termenul *nănnă* formează o arie izolată, fiind întâlnit în două localități, respectiv în Greava (Grecia, grai grabovean) și în Diviaca (Albania, grai fărșerot).

Termenii *ătă* și *nănnă* nu sunt înregistrați în DDA, fiind împrumuturi recente (Manuela Nevaci, în *Fonetică și Dialectologie*, 2020, 294).

HARTA 325. MAMĂ [464]

Captură din ALRR. SINTEZĂ, vol. III, coord. N. Saramandu, Harta 325. MAMĂ
'MCere ' [464] (autorul hărții: Carmen-Ioana Radu)

În harta 325 din ALRR. Sintează, vol. III avem înregistrați trei termeni :
mămă, *múmă*, *mă~că*.

Mămă formează o arie majoritară în regiunea Banatului, mai puțin în partea sudică, unde este puternic concurată de aria termenului *múmă*. În Crișana, termenul *mămă* este întâlnit în partea sudică, vestică și estică, iar în nordul Crișanei, observăm că termenul este concurat de *mă~că*. Termenul este atestat în Transilvania, în partea nordică, vestică și estică, dar se poate observa că în sudul Transilvaniei, termenul *mămă* este întâlnit pe alocuri, fiind puternic concurat de *múmă*. În Moldova și Bucovina, termenul *mămă* este întâlnit unitar, în Muntenia, termenul este vag concurat de aria izolată a cuvântului *mă~că*, prezentă în partea de sud a Munteniei, respectiv în două localități (Măgura, județul Brăila (744) și Greaca, județul Giurgiu (831) și de aria izolată a termenului *múmă*, întâlnit tot în partea sudică a Munteniei, într-un singur punct de anchetă, respectiv comuna Vârtoape, județul Teleorman (801). Termenul *mămă* este frecvent întâlnit în Oltenia, fiind concurat în

nordul Olteniei de termenul *múma*. Observăm că termenul nu este răspândit în Basarabia, nordul Bucovinei și Transistria.

mamă – ‘femeie considerată în raport cu copiii ei’. Cuvântul provine din lat. *mamma* (MDA).

În ceea ce privește termenul *mamă*, comparația dintre dialectul dacoromân și aromân, pe baza hărții 275 din ALAR II și a hărții 325 din ALRR. Sinteză, vol. III, demonstrează că este vorba de același termen moștenit din lat. *mamma*. Mai mult, termenul este ocurent în toate subdialectele dialectului dacoromân, cu excepția subdialectului maramureșean. Astfel, este întâlnit în aria sudică (subdialectul muntean) și în aria nord-vestică (subdialectele bănațean, crișean, moldovean și graiurile din Transilvania). Astfel, se poate observa o arie comună cu toate graiurile dialectului aromân, respectiv graiul grămostean, pindean, fărșerot, moloviștean.

În articolul *Păstrarea în română și în albaneză a substantivelor neutre din latină*, în Caietele Sextil Pușcariu, II. Actele Conferinței Internaționale „ZILELE SEXTIL PUȘCARIU”, ediția a II-a, Cluj-Napoca, 10-11 septembrie 2015, Cătălina Vătășescu face o analiză comparativă din punct de vedere gramatical între substantivele din limba română și limba albaneză. Ne interesează în analiza noastră termenul *mamă*. Aceasta observă o subcategorie a substantivelor feminine provenite din forma de neutru plural, făcând referire la termenul autohton *motër*, articulat *motra*. „Pentru finala -tr a formei reconstruite pentru indoeuropeană, presupusă a fi la originea termenului autohton *motër* „soră”, termen albanez înrudit cu lat. *mater*, gr. μήτηρ „mamă” (Demiraj 1997, apud Vătășescu 2015 :487).

Múma este întâlnit în sudul Banatului, în partea centrală a Transilvaniei, în sudul Munteniei și în nordul Olteniei. Graiurile dacoromânei fac o arie comună cu toate graiurile aromânei.

Múma – v. *mamă* (DA, DEX, MDA).

În dialectul aromân, DDA atestă că termenul este moștenit din lat. *mammanae* (vezi *supra*).

Măică este răspândit preponderent în centrul și sudul Crișanei, fiind întâlnit pe alocuri în nordul Crișanei, unde este puternic concurat de *mámă*. Termenul *măică* face o arie izolată în nord-vestul Transilvaniei, în comuna Beliş, Cluj (306) și în sud-estul Munteniei, în Măgura, Buzău (744) și în Greaca, Giurgiu (831). Este întâlnit în lista de referință a hărții 325 și diminutivul măicuță, prezent în nordul Crișanei, în Babța (com. Bogdand),

Forma *mam'a*, cu alternanțele sale fonetice, se regăsește în nord-vestul domeniului Catalan și în partea centrală. Observăm forma în Formiguera (7), Montoriol (8), Portè (10), Maçanet de Cabrenys (16), Les Llosses (30), Moià (45), Sant Pere de Ribes (67), L'Alguer (85), Sopeira (99), Tolba (102), Isona (104), Fraga (118). Astfel, se poate observa că dialectul aromân face o arie comună cu aria nord-vestică și partea centrală a domeniului Catalan. Această zonă a Cataloniei pare să conserve trăsăturile fonetice arhaice fapt ce atestă caracterul conservator al dialectului aromân.

Concluzii:

1. Raportate la dacoromână, dialectele românești sud-dunărene, prin elementele conservatoare, se apropie în bună măsură de româna comună. Inovațiile care se constată se explică atât prin evoluția lor internă cât și prin influența exercitată de limbile balcanice.
2. Digitalizarea hărților lingvistice ne ajută la interpretarea materialului dialectal în stabilirea de arii lingvistice, în relevarea concordanțelor dialectale.

SURSE:

- ALAR I – *Atlasul lingvistic al dialectului aromân*, autor: Nicolae Saramandu, editor: Manuela Nevaci, Vol. I, București, Editura Academiei Române, 2014.
- ALAR II – *Atlasul lingvistic al dialectului aromân*, vol. II, autori: Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, București, Editura Academiei Române, 2020.
- ALRR III – *ALRR. Sinteză*, vol. III (coordonator: Nicolae Saramandu), Editura Academiei Române, București (autori: Mihaela Mariana Morcov, Manuela Nevaci, Irina Floarea, Daniela Răuțu, Carmen Ioana, Radu, Mara Iuliana Manta, Ionuț Geană).
- ALDC – *L' Atlas Lingüístic del Domini Català*, autori: Lúdia Pons i Griera & Joan Veny, vol. III, Barcelona, Família Institut d'Estudis Catalans, 2001–2018.
- AIS – *Sprach- und Sachatlas Italiens und der Südschweiz*, autori: Karl Jaberg & Jakob Jud, vol. I, Zofingen, Ringier, 1928–1940.
- DD – Tache Papahagi, *Dicționarul dialectului aromân*, general și etimologic, București, Editura Academiei, 2013 [1963].
- DELR – Ion Giurgea, Cristian Moroianu (coord.), *Dicționarul etimologic al limbii române*. Volumul III. Litera D, București, Editura Academiei Române, în curs de apariție; online: <https://delr.lingv.ro/>.
- DER – Ciorănescu, Alexandru (1954–1966), *Diccionario Etimológico Rumano*, Tenerife: Biblioteca Filológica, Universidad de La Laguna, 1954–1966.

BIBLIOGRAFIE :

- Banfi, Emanuele, *Linguistica balcanica*, Bologna, 1985.
- Capidan, Th. Capidan, *Aromânii. Dialectul aromân. Studiu lingvistic*, București, Imprimeria Națională, 1932.
- Morcov, Mihaela, *Denumiri pentru 'tată vitreg', în graiurile dacoromân, pe baza ALRR. Sinteză*, în *Fonetică și Dialectologie*, București, p.71-76, 2015.
- Nevaci, Manuela, *Concordanțe lexicale româno-albaneze pe baza Atlasului Lingvistic al Dialectului Aromân*, în Gh. Chivu, Cătălina Vătășescu (ed.), „Omagiu profesorului Grigore Brâncuș la 90 de ani”, Editura Universității din București, p. 365–380, 2019.
- Nevaci, Manuela, *Conștiința romanității și conștiința românității la aromâni*, în volumul internațional colectiv *Studii de dialectologie, istoria limbii și onomastică*, 2011.
- Nevaci, Manuela, *Convergențe lingvistice balcano-romanice în dialectele românești sud-dunărene*, București, Editura Universității din București, 2018.
- Nevaci, Manuela, *Cumătră – pe baza ALRR. Sinteză*, în revista Secției de filologie și literatură a Academiei Române „Fonetică și dialectologie”, XXVIII, 2009, p. 159-163, 2009.
- Nevaci, Manuela, *Formule de mulțumire în dialectul aromân*, în volumul internațional colectiv *Studia linguistica et philologica. Omagiu profesorului Nicolae Saramandu la 70 de ani*, Editura Universității din București, (editor: Manuela Nevaci), p. 629-634, 2011b.
- Nevaci, Manuela, *Identitate românească în context balcanic*, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2013.
- Saramandu Nicolae, *Limba română. Origini*, Editura Academiei Române, București, 2022.
- Saramandu, Nicolae, *Aromâna*, în Rusu coord., Editura Scrisul Românesc, Craiova, p. 423–474, 1984.
- Saramandu, Nicolae, *Cercetări asupra aromânei vorbite în Dobrogea*, București, Editura Academiei Române, 1972.
- Saramandu, Nicolae, Nevaci, Manuela, *Multilingvism și limbi minoritare în România*, Editura Qual Media, Cluj-Napoca, 2009.
- Saramandu, Nicolae, Nevaci, Manuela, *Sinteze de dialectologie română*, Editura Universitară, București, 2013.
- Vătășescu Cătălina, *Vocabularul de origine latină din albaneză în comparație cu româna*, București, Vavila Edinf, 1997.

THE ANALYSIS OF ROMANCE LINGUISTIC CONCORDANCES AT THE DIALECTAL LEVEL BASED ON DIGITAL MAPS

Abstract: In this article, we aim to highlight the correspondences between the Aromanian dialect and the dialects of the Romance languages, especially those of the Italian language, based on the digital maps extracted from: Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, *Atlasul lingvistic al dialectului aromân*, vol. II, Editura Academiei Române, Bucharest, 2020; *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Sinteză – ALRR. Sinteză*, vol. III (coordinator: Nicolae Saramandu), Editura Academiei Române, Bucharest, 2018 (authors: Mihaela Mariana Morcov, Manuela Nevaci, Irina Floarea, Daniela Răuțu, Carmen-Ioana Radu, Mara Iuliana Manta, Ionuț Geană); Lúdia Pons i Griera, Joan Veny, *L'Atles Lingüístic del Domini Català*, vol. III, Família Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 2001–2018; Karl Jaberg und Jakob Jud, *Sprach- und Sachatlas Italiens und der Südschweiz*, (vol. I), Zofingen, Ringier, 1928–1940. For the production of the maps, a digital program developed by CSII Dr. Vasile Apopei and CS II Dr. Silviu-Ioan Bejinariu, Institute of Theoretical Informatics Iași, of the Romanian Academy, was used. In our analysis we used Map 279. *STEPFATHER* 'beau-père' [469] from *Atlasul lingvistic al dialectului aromân*, vol. II, Editura Academiei Române, Bucharest, 2020 (authors: Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci) and Map 329. *STEPFATHER* [469] from *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Sinteză – ALRR. Sinteză*, vol. III (coordinator: Nicolae Saramandu), Editura Academiei Române, Bucharest. To compare the Aromanian dialect with Daco-Romanian and with the dialects of Romance languages, such as Italian and Catalan, we used Map 275. *Mother* [464] from *Atlasul lingvistic al dialectului aromân*, vol. II, Editura Academiei Române, Bucharest, 2020 (authors: Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci), Map 325. *Mother* [464] from *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Sinteză – ALRR. Sinteză*, vol. III (coordinator: Nicolae Saramandu), Editura Academiei Române, Bucharest, Map 8. *Sua madre* from Karl Jaberg und Jakob Jud, *Sprach- und Sachatlas Italiens und der Südschweiz*, (vol. I), Zofingen, Ringier, 1928–1940, and List 21. *La mare* (*L'Atles Lingüístic del Domini Català*, vol. III, Família Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 2001–2018, authors: Lúdia Pons i Griera, Joan Veny). The information system used for producing the ALAR maps provides essential support in the automatic generation, editing, and printing of plates with linguistic maps. "The system uses data and information grouped into two databases: the geographical database, which contains the template of the ALDRO linguistic maps, and the linguistic database, which stores all information related to words (notions), survey points, and the phonetic transcriptions associated with each word in all survey points" (Silviu-Ioan Bejinariu, UEFISCDI Report, PCE ALDRO, 2021). The AlarMaps program is easy to access for a linguist. In this program, we created the map with the localities where we conducted fieldwork. In my doctoral thesis, I will make 100 linguistic maps with six new points (localities in Dobrogea, Tulcea and Constanța counties: Stejaru,

Ceamurlia de Sus, Sinoe [Grămostean dialect]; Cogealac and Poiana [Fărșerot dialect]; and Techirghiol [Pindean dialect]). The new linguistic maps, created in digital format, will complete the maps of Aromanian dialects spoken in the Balkans. The recorded responses will be phonetically transcribed and interpreted within the maps. Below, we present the map with the six new points.

Keywords: *family terminology, dialects of the Romanian language, Romance concordances, Balkan convergences, linguistic geography.*

